

KUR YER WILENSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, 1-го Августа. — 1847 — Wilno. PIĄTEK, 1-go Sierpnia.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 25-го Июля.

Высочайшая Грамота.

Нашему Статсъ-Секретарю, Управляющему 1-мъ Отдѣленіемъ Собственной Нашей Канцеляріи, Тайному Совѣтнику, Сенатору **Танъеву.**

Постоянно отличаясь примѣрно-ревностнымъ исполненіемъ возлагаемыхъ на васъ обязанностей, вы, въ продолженіи 22 лѣтней полезной службы вашей въ Собственной Нашей Канцеляріи, всегда обращали на себя Наше вниманіе. Въ ознаменованіе сего и во изъявленіе особеннаго Нашего благоволенія, за успѣшное образованіе и устройство ввѣреннаго главному вашему начальству Инспекторскаго Департамента Гражданскаго Вѣдомства, Мы признали справедливымъ Всемилостивѣйше пожаловать васъ Кавалеромъ ордена Святаго Равноапостольнаго Кнзя Владиміра 1-й степени, знаки коего при семъ препровождая, пребываемъ къ вамъ благосклонны.

На подлинномъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Петергофѣ,
1-го Июля 1847 года.

Извѣстія съ Кавказа.

(Продолженіе).

Въ шесть часовъ утра (4 Июня), вторая колонна выступила изъ лагеря и, пройдя черезъ Гергебильскіе сады, заняла всѣ прилегающія къ аулу терассы. Кавалерія была оставлена на открытомъ мѣстѣ позади, для наблюденія за дорогами изъ Кикуны и Могоха. Въ восьмомъ часу была усилена пальба изъ орудій и мортирной батареи, а въ девять часовъ данъ былъ сигналъ къ атакѣ. Войска первой колонны безостановочно взобрали на брешь и ворвались во внутренность укрѣпленія. Но, не говоря о непрерывномъ и мѣткомъ ружейномъ огнѣ, который горцы, подпустивъ колонну къ самой стѣнѣ, открыли въ близкомъ разстояніи, храбрыя наши войска встрѣтили за стѣною многочисленнаго непріятеля и совершенно-непредвидимыя препятствія, какъ-то: ложементы, врытые въ землю, откуда производился убійственный огонь; укрѣпленныя пещеры; скалы, покрытыя фальшивыми крышами, черезъ которыя проваливались вкочившіе на нихъ люди и падали на кинжалы Мюридовъ. Гор-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 25-go Lipca.

NAJWYŻSZY DYPLOMAT,

do Naszego Sekretarza Stanu, Zarządzającego 1-m Wydziałem Własnej Naszej Kancelaryi, Radcy Tajnego, **Senatora Taniejewa.**

Ciągle odznaczając się wzorowo-gorliwymъ wypełnianiemъ wkładanychъ na was obowiązkówъ, w ciągu 22-хъ latъ pożytecznej służby waszej we Własnej Kancelaryi Naszej, zawsze zwracaliście na siebie Naszą uwagę. Na oznaczenie tego i na dowódъ Naszej życzliwości, za spieszne uorganizowanie i urządzenie poruczonego waszemu głównemu naczelniectwu Inspektorskiego Departamentu Cywilnego Zarządu, Uznaliśmy za rzeczъ słuszną Najłaskawiej mianować was Kawaleremъ Orderu Świętego Równego Apostołomъ Xiążęcia Włodzimierza 1-jej klasy, którego ozdoby przy niniejszymъ przesyłającъ, pozostajemy ku wamъ przychylni.

Na oryginalne własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:

NIKOLAJ,

W Peterhofie,
1-go Lipca 1847 roku.

WIADOMOŚCI Z KAUKAZU.

(Ciągъ dalszy.)

O godzinie 6-jej zrana, (4-go Czerwea), druga kolumna wyszła zъ obozu, i przeszedłszy przezъ Hergebilskie sady, zajęła wszystkie, przytykające do аулу tarasy. Jazdę zostawiono w miejscu otwartemъ, w tyle, dla strzeżenia drógъ z Kikuny i Mogocho. O godzinie 8-jej wzmocniono ogień z działъ i baterii moździerzowej, a o godzinie 9-jej дано hasło do szturmъ. Wojska piérwszej kolumny bez zatrzymania się podeszły do wyłому i wpadły wewnątrz warowni. Lecz, oprócz ciągłego i silnego ognia z broni ręcznej, którymъ Górale, przypuściwszy kolumnę do samego muru, przyjęli ją zblizka, waleczne wojska nasze znalazły za muremъ licznego nieprzyjaciela i wcale nieprzewidziane przeszkody, jako-то: lożmenty wkopane w ziemię, skąd zabójczy szedł ogień; obwarowane jaskinie; saki, pokryte fałszywymi dachami, z którymi załamywali się ci, co na nie włązili, i spadali na kинжалы Muriydów. Górale ze wściekłością uderzyli na kolumnę szaszkami, i po bohaterskimъ oporze wojskъ naszychъ, wyparli je z warowni. Niepowodzenie to jednakъ nie ostudziło zapału walecznychъ

цы съ ожесточениемъ бросились на колонну въ шашки и, послѣ геройской защиты нашихъ войскъ, вытѣснили ихъ изъ укрѣпленія. Неудача эта не охладилла однакоже рвенія храбрыхъ воиновъ: колонна вторично двинулась на штурмъ; вторично ворвалась во внутрь укрѣпленія; но, не смотря на поддерживающій ее резервъ, вновь принуждена была отступить, по причинѣ тѣхъ же препятствій. Въ то же время, часть охотниковъ, встрѣтивъ террасы на своемъ пути, не попала на пунктъ, который назначенъ былъ для атаки; обогнувъ укрѣпленіе, они съ примѣрнымъ смѣлостію приставили лѣстницы къ сѣверному углу: человекъ 15 вскочили на крышу устроенной тутъ башни, но обрушились во внутрь и сдѣлались жертвою непріятеля. Во избѣжаніе напрасной потери людей при повтореніи въ третій разъ подобной попытки, я приказалъ не возобновлять атаки и отойти войскамъ въ лагерь. Между тѣмъ Полковникъ *Евдокимовъ*, со второю колонною, приблизившись къ аулу съ западной стороны, былъ встрѣченъ равномерно сильными ружейными огнемъ и картечью изъ уцѣлѣвшаго въ укрѣпленіи орудія. Укрывъ людей подъ террасами отъ непріятельскаго огня, штабъ-офицеръ сей ограничился этою демонстраціею, которая вполнѣ достигла своей цѣли, удерживая противъ него часть гарнизона, въ то время, когда 1-я колонна шла на штурмъ; ему также дано было приказаніе возвратиться въ лагерь. Въ семь дѣлъ убиты: Маіоръ Апшеронскаго Пѣхотнаго полка *Евдокимовъ*, оберъ-офицеровъ 4; умерли отъ ранъ: Маіоръ Генераль-Фельдмаршала Князя Варшавскаго полка *Пегкинъ*, оберъ-офицеровъ 2; ранено и контужено, болшею частию легко, штабъ и оберъ-офицеровъ 28; нижнихъ чиновъ: убито 119, ранено 391, контужено 72; вообще же выбыло изъ строя нижнихъ чиновъ 582 человекъ. При семъ считаю обязанностію свидѣтельствовать, что всѣ чины войскъ Его Императорскаго Величества, въ этомъ случаѣ, какъ и всегда, исполнили съ совершеннымъ самоотверженіемъ священныя свои обязанности, и горятъ желаніемъ отмстить непріятелю за смерть своихъ товарищей; но мое дѣло не пускать ихъ иначе, какъ при совершенной увѣренности въ успѣхъ. Гг. офицеры съ соревнованіемъ старались показать свое усердіе къ службѣ и примѣръ нижнимъ чинамъ; изъ нихъ особенное вниманіе на себя обратили въ пылу жаркаго боя: Командиръ Апшеронскаго Пѣхотнаго полка, Полковникъ Князь *Орбелианъ*, который велъ колонну на приступъ; Командиръ 1-го баталіона Апшеронскаго Пѣхотнаго полка, Маіоръ *Евдокимовъ*, убитый на бреші; Командиръ 3-го баталіона Князя Варшавскаго полка, Подполковникъ *Вибановъ*, получившій двѣ раны; Апшеронскаго Пѣхотнаго полка Капитанъ *Щедро* и *Винниковъ*, который первый взшелъ на брешъ, и Штабсъ-Капитанъ *Дьяконовъ*; Князя Варшавскаго полка Подпоручики *Магдалинскій* и Баронъ *Розенъ*; Самурскаго Пѣхотнаго полка Капитанъ *Виняцкій*. Находящійся здѣсь Датскою службы Капитанъ *Дюпла* принялъ также блистательное участіе въ штурмѣ: онъ одинъ изъ первыхъ вскочилъ на брешъ, былъ раненъ пулею въ ногу и получилъ двѣ контузіи камнями.

Стойкость горцевъ убѣдила меня, что взятіе селенія открытою силою не можетъ быть произведено безъ весьма-значительной потери въ людяхъ, и что единственное средство къ овладѣнію имъ есть совершенное уничтоженіе посредствомъ дѣйствія артиллеріи. Между тѣмъ, холера, уменьшавшаяся въ Дагестанскомъ отрядѣ, открылась вновь довольно сильно въ Самурскомъ, расположенномъ въ садахъ противъ моста чрезъ Казі-Кумыкскій Койсу; перемѣнить лагерь сего отряда невозможно, потому что пунктъ этотъ, при расположеніи войскъ около Гергебила, непременно долженъ быть занятъ сильно, ибо противъ него на высотахъ толнятся сборище горцевъ. Чтобы вывести войска на болѣе возвышенныя мѣста и не терять времени въ бездѣйствіи, я призналъ за лучшее, до соединенія всѣхъ средствъ къ уничтоженію Гергебила, предпринять наступательное движеніе за Казі-Кумыкскій Койсу и, выкинувъ еще ближе въ обстоятельство ва этого труднаго края, обсудить всѣ тѣ мѣры, которыя окажутся полезнѣйшими для обезпеченія подвластной намъ части Дагестана. Для сего, усиливъ Самурскій отрядъ до 10-ти баталіоновъ, я выступлю съ этими войсками на Турчидахъ и буду дѣйствовать сообразно съ цѣлью вышеизложенною. Между тѣмъ, Дагестанскій отрядъ, оставивъ въ Ходжалъ-Махи одинъ баталіонъ и команду Саперъ, для приведенія части этого селенія въ надежное оборонительное положеніе, распо-

вожниковъ: колонна повтѣрнѣ пошла до штурму, повтѣрнѣ впала вewnątrz варовни, але помимо wspierajacą ją rezerwę, znowu zmuszoną była odstąpić, z powodu tylczy samych przeszkód. W tymże czasie, część ochotników, trafiwszy na tarasy po drodze, nie dostała się do punktu, który był przeznaczony do ataku, ale obiegłszy warownią, ochotnicy ci, ze wzorową śmiałością, przystawili drabiny do rogu północnego; piętnastu wskoczyło na dach wzniezionej tam baszty, lecz zapadli w głąb i stali się ofiarą nieprzyjaciela. Dla uniknięcia daremnej straty ludzi przy powtórzeniu poraż trzeci podobnej próby, kazałem nie wznowiać ataku, ale odejść wojskiem do obozu. Tymczasem Półkownik *Jewdek mosw*, z drugą kolumną, zbliżywszy się do аулу ze strony zachodniej, przyjęty został równie silnym ogniem z broni ręcznej i kartaczami, z będącego w warowni działa. Ukrywsi żołnierzy pod tarasami od nieprzyjacielskiego ognia, sztabsoficier ten poprzestał na tej demonstracyi, która zupełnie cel swój osiągnęła, zatrudniając sobą część załogi, podczas gdy pierwsza kolumna szła do szturmu. Ten także otrzymał rozkaz powrócenia do obozu. W rozprawie tej polegli: Major półku Apszeronkiego piechoty *Jewdokimow*, oberoficerów 4; zmarli z ran: Major półku Generał-Feldmarszałka Xięcia Warszawskiego *Pieczkin*, oberoficerów 2; ranionych i kontuzjowanych, po większej części lekko, sztab i oberoficerów 2; ranionych 28; żołnierzy: poległo 119, ranionych 391, kontuzjowanych 72; w ogóle zaś ubyło z szeregów 582 żołnierzy. Przytęm za obowiązek poczytuję zaświadczyć, iż wszyscy z wojsk Jego Cesarskiej Mości, w tym razie, jak i zawsze, wypełnili z poświęceniem się zupełnym święte swe obowiązki, i palają żądzą pomśczenia się na nieprzyjaciela za śmierć swich towarzyszy; ale moją jest powinnością nie puszczać ich inaczej, jak przy zupełnej pewności skutku. PP. Oficerowie, na wysięgi starali się okazać swą gorliwość w służbie i dać przykład żołnierzom; z nich, szczególną zwrócili na siebie uwagę śród najzaciętszego boju: Dowódca Apszeronkiego półku piechoty, Półkownik Xięzę *Orbelian*, który prowadził kolumnę do szturmu; Dowódca 1-go batalionu półku Apszeronkiego piechoty Major *Jewdokimow*, poległy na wyłomie; Dowódca 3-go batalionu półku Xięcia Warszawskiego, Podpółkownik *Babanow*, który odniósł dwie rany; półku Apszeronkiego piechoty Kapitanowie: *Szczedro* i *Winnikow*, który pierwszy wszedł na wyłom, i Sztabsk. Kapitan *Jakonow*; z półku Xięcia Warszawskiego Podporucznicy: *Makdaliniski* i *Baron Rosen*; z półku Samurskiego piechoty Kapitan *Winstacki*. Znajdujący się tu z wojsk Duńskich Kapitan *Dupla*, miał także świetny udział w szturmie: on to jeden z pierwszych wskoczył na wyłom, został raniony kulą w nogę i odniósł dwie kontuzje od kamieni.

Zaciętość Górali przekonała mnie, że wzięcie wsi otwartą siłą nie może nastąpić bez zbyt znacznej straty ludzi, i że jedynym środkiem do opanowania jej, jest zupełne zniszczenie, za pomocą artylleryi. Tymczasem cholera, usmierzywszy się w oddziale Dagestańskim, wszczęła się znowu dosyć gwałtownie w oddziale Samurskim, rozłożonym w sadach, naprzeciw m. st. przez Kazi Kумыкскі-Kojsu; tymczasem zmienić obozu tego oddziału nie podobna, dla tego, że punkt ten, przy rozłożeniu wojsk naszych około Hergebilu, koniecznе musi być zajętym silnie, gdyż przeciw niemu na górach stoi tłum Górali. Aby więc wprowadzić wojska na podwyższone bardziej miejsca i nie tracić czasu w bezczynności, osadziłem za najlepsze, przed połączeniem wszystkich środków ku zniszczeniu Hergebilu, pomknąć się za Kazi-Kумыкскі-Kojsu, i rozpoznawszy jeszcze bliżej okoliczności tego trudnego kraju, zbadać wszystkie te środki, które się okazać najskuteczniejszymi do zabezpieczenia podwładnej nam części Dagestanu. Dla tego wzmocniwszy oddział Samurski do dziesięciu batalionów, wystąpię z temi wojskami na Turczydach, i będę działał stosownie do powyższego celu. Tymczasem oddział Dagestański, zostawiwszy w Chodzjal-Machi jeden batalion i komendę saperów, dla utrzymania części tej wsi w należytym stanie obronnym, rozłoży się na górach z przodu posiadłości Mechtulińskiej, dla czuwania z tej strony nad nieprzyjacielem, i w tymże czasie zajmować się będzie zebraniem we wsi Ogły wszelkich nadal zapasów. Rozło-

дойтца на горахъ впереди Мехтулинскаго владѣнія; для наблюденія съ этой стороны за неприятелемъ, и въ то же время, будетъ заниматься собраніемъ въ сел. Оглы всѣхъ запасовъ для будущихъ дѣйствій. Расположеніе Самурскаго отряда впереди на лѣвомъ берегу Казы-Кумыкскаго Койсу и укрѣпленіе Ходжал-Махи, есть лучшее средство къ водворенію вновь жителей какъ этого селенія, такъ и Цудахара, — водворенію, которое чрезвычайно важно для обезпеченія линіи нашей по Казы-Кумыкскому Койсу и прикрытія Акушинскаго Общества.“

(Окончаніе впрѣдъ).

В И Л Н А.

18-го числа п. м., скончался здѣсь, къ общему сожалѣнію, Титулярный Совѣтникъ и Кавалеръ ордена Св. Анны 3-ей степени Юсифъ Струмилло, Дѣйствительный Членъ Императорскихъ Обществъ: Сельскаго Хозяйства и Любителей Садоводства, авторъ извѣстнаго и весьма полезнаго сочиненія: „*Ogrody, Północne*“, въ 3-хъ томахъ; онъ жилъ 73 года. — Съ 1801 года, въ продолженіе 25 лѣтъ, былъ постоянно Секретаремъ, по выборамъ Дворянства, въ Виленскомъ Дворянскомъ Депутатскомъ Собраніи, при чемъ успѣлъ приобрести себѣ общую довѣренность и уваженіе. Свободная отъ служебныхъ занятій минуты, посвящалъ онъ преимущественно садоводству, къ которому съ юныхъ лѣтъ чувствовалъ непреодолимое влеченіе, и которое, какъ въ теоретическомъ такъ и практическомъ отношеніяхъ, довелъ до высокой степени совершенства. Онъ первый въ здѣшнемъ краѣ возвысилъ и обогатилъ садоводство, и научилъ соединять въ немъ пользу съ пріятностію. Богатый его садъ, основанный имъ на собственномъ иждивеніи, пользуется общою извѣстностію; сѣмена и растенія сего сада развозятся ежегодно въ отдаленнѣйшія мѣста. Кромѣ вышеупомянутаго сочиненія, покойный Струмилло издалъ еще слѣдующія: *Садовое ислѣдованіе, Разсужденіе о Георгиніяхъ* и другія менѣе значительныя сочиненія по тому же предмету Садоводства. Друзья и значительное собраніе публики отдали послѣдній долгъ его останкамъ, которые, 21 Іюля, погребены на Бернардинскомъ кладбищѣ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 23 Іюля.

Король и Королева прибыли третьяго дня изъ Нелли во дворецъ. Ея Величество предсѣдательствовало въ совѣтѣ министровъ.

— Палата депутатовъ, принявъ проектъ о желѣзныхъ дорогахъ, разрѣшила большинствомъ 205 голосами противъ 20 министра финансовъ совершить заемъ въ 350 милліоновъ.

— Въ письмахъ изъ Орана отъ 10 Іюля, подтверждаютъ извѣстіе, что Мароккскіе солдаты, спасшіеся бѣгствомъ отъ пораженія ихъ Абд-эль-Кадеромъ, ограблены и умерщвлены Кабилами. Побѣда Эмира произвела сильное впечатлѣніе на пограничныя племена, но по сіе время спокойствіе не нарушено; войска Тлемзенской полудивизіи стоятъ въ готовности, на всякъ случай. Абд-эль-Раманъ, хотя и собираетъ войска, чтобы отомстить за смерть Гамара, однако не имѣетъ, кажется, намѣренія вести съ Эмиромъ войну.

— Въ *Moniteur* напечатано официальное донесеніе командира Индійско-Китайскаго поста, относительно событій при кохинхинскихъ берегахъ. Въ Туранской гавани находились два военные французскіе корабля, *Victorieuse* и *Gloire*, ожидая отвѣта на письмо, въ которомъ кохинхинскаго обладателя просили, чтобы онъ христіанскому въроисповѣданію даровалъ такую же свободу, какаю за два предъ симъ года дарована была христіанамъ китайскимъ императоромъ. Въ той же гавани находилось пять кохинхинскихъ корветъ, которые внезапно произвели такое подозрительное движеніе, что французскій командиръ велѣлъ имъ собрать пиратъ. Немедленно Мандаринъ, управляющій въ Туранѣ, согласился войти въ переговоры, слѣдствіемъ которыхъ было только обѣщаніе, что отвѣтъ на вышеупомянутое письмо будетъ ускоренъ. Въ слѣдующіе за тѣмъ дни замѣтили, что многочисленные отряды войскъ прибывали въ Туранъ, и въ то же время

женіе oddziału Samurskiego z przodu na lewym brzegu Kazi-Kumyckiego Kojusu i obwarowanie Chodżał Machi, jest najlepszym środkiem do osiedlenia zuowu mieszkańców tak tej wsi, jako i Cudacharu, — osiedlenia, które nadzwyczaj jest ważnym dla zabezpieczenia linii naszej nad Kazi-Kumyckim-Kojusu i zaslonienia gminy Akuszynskiej.

(Dokończenie nastąpi).

W I L N O.

Дня 18-го бѣжущаго мѣсяца Ліпеа, умаръ ту з powszechnym żalem, ś. p. Józef Strumillo, Radzca Honorowy, Kawaler Orderu Św. Anny 3-jej klasy, Rzeczywisty Członek CESARSKICH Towarzystw: Wiejskiego Gospodarstwa i Miłośników Ogrodnictwa, autor znakomitego i nader użytecznego dzieła: *Ogrody Północne*, we 3-ich tomach. Żył lat 73. — Od roku 1801, przez 25 lat bez przerwy, sprawował, z wyboru Dworzanstwa, obowiązek Sekretarza przy Wileńskiej Deputacji Wywodowej, na którym powszechną wziętość i szacunek pozyskał. Swobodne od prac publicznych chwile, poświęcał mianowicie Nauce Ogrodnictwa, do której od młodości czuł niepomahowany pociąg, i którą równie w teorii jak w praktyce do wysokiego stopnia doskonałości posunął. On pierwszy w naszych stronach podniósł i uszlachetnił sztukę ogrodniczą, i nauczył łączyć w niej użytek z przyjemnością. Znany jest powszechnie bogaty zakład ogrodowy, własnym kosztem w mieście Wilnie przez niego założony, z którego nasiona i krzewy daleko się corocznie rozchodzą. Oprócz wspomnionego wyżej dzieła, którego trzy wydania, w krótkim czasie zupełnie wyczerpnięte zostały, wydał jeszcze ś. p. Strumillo następujące: *Pszczelnictwo Ogrodowe, Traktat o Georginach* i inne drobniejsze pisma w tymże zgmiecie ogrodnictwa. Liczne grono przyjaciół i tłumnie zgromadzona publiczność, oddali ostatnią posługę jego zwłokom, które d. 21 Lipca, na mogiłach XX. Bernardynskich, na wieczny odpoczynek złożone zostały.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Франція.

Парижъ, 23 ліпеа.

Крól и Крóлева зъехали dziś z Neuilly do zamku. Крól przewodniczył radzie Ministrów.

— Izba Deputowanych po przyjęciu projektu do prawa o drogach żelaznych, uchwaliła 205 głosami przeciw 29, upoważnienie Ministra Skarbu, do zaciągnięcia pożyczki w ilości 350 milionów fr.

— Listy z Oranu z dnia 10 lipca potwierdzają, że żołnierze Marokkańscy, uciekając po zadanej im przez Abd-el-Kadera klęsce, od Kabyłów złupieni i pomordowani zostali. Zwycięstwo Emira sprawiło wielkie wrażenie na pokoleniach pogranicznych, gdzie atoli dotychczas panuje zupełna spokojność; jednakże wojska pod dywizyi Tlemsenskiej są w pogotowiu na wszelki wypadek. Co się tyczy Abd-el-Rhamana, ten lubo zbiera wojska w celu pomśzczenia się za śmierć Hamara, nie zdaje się jednak być skłonny do prowadzenia wojny z Emirem.

— *Monitor* zawiera urzędowy raport dowódcy indyjsko-chińskiej stacyi o zajściach przy brzegach Kochinchiny. W porcie Turan stały dwa francuzkie wojenne okręty *Victorieuse* i *Gloire*, oczekując odpowiedzi na pismo, w którym władca Kochinchiny proszony był, aby wyznaniu chrześcijaństwu pozostawił swobody, jakie im Cesarz chiński przed dwoma laty udzielił. W tymże porcie stało 5 korwet kochinchinских, które nagle tak podejrzanе poruszenia i uzbrojenia rozpoczęły, że dowódca francuzki kazał im zabrać ich żagle. Natychmiast Mандарын, zarządzający w Turan, zezwolił na konferencyę, ale całym jej skutkiem było tylko przyrzeczenie, że odpowiedź na wspomniane pismo przyspieszoną zostanie. W następnych dniach spostrzeżono, że liczne oddziały wojska przybyły do Turan, a zarazem ukazała się pewna liczba wojennych dżunek, osadzonych uzbrojonymi ludźmi. Zapowiedziano wtedy Mандарыnowi, że Francuzi strzelać będą do dżunek, gdyby te chciały wyjść na pełne morze. Na to Mандарын

появилось нѣкоторое число военныхъ джонокъ, съ вооруженными людьми. Тогда Мандарину объявили, что Французы откроютъ огонь по джонкамъ, если онѣ покусятся выйти въ море. На это Мандаринъ отвѣчалъ, что онѣ назначены для приѣма делегата, ожидаемаго отъ Короля. На другой день получено было отъ одного кохинхинца извѣстие, подтвердившееся перехваченными письмомъ, что положено произвести нападеніе на Французовъ. За симъ отправлены были шлюпки, для взятія оружія и аммуниціи для корветъ, но онѣ не были допущены къ нимъ, и немнѣя повелѣнія прибѣгнуть къ насилію, возвратились къ своимъ кораблямъ. Еще сутки про шли спокойно; потомъ замѣтили, что и за чертою гавани появилось нѣкоторое число джонокъ, плывшихъ въ гавань, а джонки находившіяся близъ берега наполнились войсками. Французскій командиръ приказалъ объявить Мандарину, что если тотчасъ не будетъ отправленъ корабль для остановленія сказанныхъ джонокъ, онъ прикажетъ напасть на корветты; но такъ какъ сего не послѣдовало, то фрегаты открыли огонь, на который кохинхинскіе корабли и крѣпость съ живостію отвѣчали. Послѣ канонады, продолжавшейся два часа, борьба была уже рѣшена. Всѣ пять корветтъ частью взорваны на воздухъ, частью потоплены; джонки спаслись бѣгствомъ. Потеря Кохинхинцевъ простирается до 1,000 чел., ибо на корветтахъ находились войска. У Французовъ одинъ убитъ и трое ранены.

24 Июля.

Судъ палаты перовъ. Вчера, въ полдень, судъ палаты перовъ собрался для сужденія Г. Пеллапра, при такомъ же многочисленномъ стеченіи публики, какъ и въ предшествовавшія засѣданія. Послѣ обыкновенныхъ предварительныхъ формальностей, канцлеръ приступилъ непосредственно къ допросу подсудимаго, который, въ произнесенной имъ краткой рѣчи, сначала просилъ прощенія въ томъ, что онъ, будто бы желая избѣжать правосудія, поставилъ судъ въ необходимость обратиться во второй разъ и возобновить несчастное дѣло. „Я не имѣлъ смѣлости, сказалъ онъ, говорить неправду передъ судомъ; но у меня не доставало также духа и для того, чтобы вынужденнымъ открытіемъ истины, лишить возможности защищаться двухъ несчастныхъ, поставленныхъ на краю пропасти. — Правосудныя и физическія мученія, которыя при преклонныхъ лѣтахъ моихъ удручаютъ меня въ продолженіе уже двухъ мѣсяцевъ, составляетъ для меня слишкомъ строгое наказаніе, которое, какъ я надѣюсь, возбудитъ ко мнѣ снисхожденіе суда.“ Послѣ сихъ словъ обвиненнаго, сказанныхъ имъ невнятнымъ голосомъ и почти со слезами, началъ допросъ президентъ суда. — Чтобы избѣжать повторенія извѣстныхъ уже подробностей, мы приведемъ изъ отвѣта Г. Пеллапра, только тѣ слова, которыя бросаютъ новый свѣтъ, на темныя до сихъ поръ статьи сего дѣла.

На вопросъ президента, — кто первый склонилъ его ходатайствовать по дѣлу общества Пармантье, и сдѣлать то, что онъ сдѣлалъ, Г. Пеллапра отвѣчалъ: „Не смотря на домогательство генерала Кюбьера, разрѣшеніе откупа, о полученіи коего преимущественно общество ходатайствовало, не утверждалось; и потому генералъ убѣдилъ меня, чтобы я объ этомъ попросилъ министра, Г. Теста, съ которымъ имѣлъ довольно частыя свиданія. Въ слѣдствіе сего, я говорилъ съ нимъ объ этомъ нѣсколько разъ, но Г. Тестъ отвѣчалъ мнѣ, что онъ чрезвычайно былъ занятъ накопившимися дѣлами, и что каждое изъ нихъ должно идти своимъ порядкомъ. Наконецъ однажды онъ сказалъ мнѣ: „Предпріятіе компаніи превосходно.“ — Слова эти наполнили мнѣ предложеніе генерала Кюбьера, — что если бы оказалось нужнымъ пожертвовать нѣсколько акцій, то онъ охотно сдѣлалъ бы это. Сознаюсь, что я худо сдѣлалъ, весьма худо, хотя тогда не чувствовалъ всей важности сего заблужденія, говоря Г. Министру: „Если это предпріятіе выгодно, то почему бы вамъ самимъ не принять въ немъ участія? — „Да, хорошо! (à la bonne heure), но у меня нѣтъ денегъ. — Быть можетъ, что они не станутъ ихъ и требовать, отвѣчалъ я; тѣмъ и кончился разговоръ. — Однако дѣло все таки не имѣло никакого движенія. Спустя нѣсколько времени послѣ сего, министр, говоря снова о дѣлѣ, сказалъ: „Положеніе мое не позволяетъ брать акцій въ предпріятіяхъ сего рода. — Какое же другое участіе могли бы вы въ нихъ имѣть, отвѣтилъ я. — Сколько акцій, которыя желали бы, чтобы я взялъ, сказалъ Г. Тестъ. — Я думаю, былъ

ошвѣдчилъ, że one są przeznaczone tylko do przyjęcia delegowanego, który ma przybyć od Królewskiego dworu. Nazajutrz otrzymano jednak od jednego Kochinchińczyka wiadomość, przez przejęte pismo potwierdzoną, że zamierzony jest napad na Francuzów. Wysłane zatem zostały baty, dla zabrania broni i amunicyi Kochinchińskim korwetom, ale nie były przypuszczone aż do nich, a nie mając rozkazu do użycia gwałtu, powróciły do swych okrętów. Jeszcze jeden dzień i jedna noc przeminęły spokojnie, poczem spostrzeżono i po za przystanią pewną liczbę dżunek, które płynęły do portu; zarazem dżunki przy brzegu zapełniły się żołnierzami. Dowódca francuzki kazał Mandyarowi oświadczyć, że jeżeli natychmiast nie zostanie wysłany okręt dla wstrzymania owych dżunek, każe uderzyć na korwety; i gdy to nie nastąpiło, fregaty rozpoczęły ogień, na który okręty kochinchińskie i warownia z żywością odpowiadały. Po dwugodzinném strzelaniu, walka została rozstrzygniętą. Wszystkie 5 korwet zostały w części w powietrze wysadzone, w części zatopione; dżunki ratowały się ucieczką. Stratę Kochinchińczyków obliczają na 1,000 ludzi, gdyż korwety napełnione były żołnierzami. Francuzi mieli tylko jednego zabitego i trzech ranionych.

Dnia 24 lipca.

Sąd Izby Parów. Dnia wczorajszego o południu, Sąd Izby Parów zgromadził się dla sądenia P. Pellapra, przy nie mniej tłumnymъ zebraniu publiczności, jakie towarzyszyło posiedzeniom poprzednim. Po zwykłych formalnościachъ przedwstępnych, Kanclerz przystąpił bezpośrednio do badania obwinionego, który, w zabranyimъ głosie, upraszałъ naprzód o przebaczenie Sądu, iż zdając się chcieć unikać sprawiedliwości jego, naraził go na powtórne zebranie się i zajęcie się raz jeszcze tą optakaną sprawą. „Nie miałemъ odwagi, rzekł, mówić nieprawdy przed obliczemъ Sądu; ale też nie miałemъ odwagi, przymuszonymъ wyznaniemъ prawdy, odejmować esłá możność obrony dwómъ ludziom, postawionymъ nad brzegiemъ przepaści. Moralne i fizyczne męczarnie, jakichъ przy sędziwymъ mymъ wieku od dwóchъ już miesięcy doświadczam, są już dla mnie zbytъ srogą karą, która, jak się spodziewam, zjedna mi po błażanie Sądu.“ Po tychъ słowachъ obwinionego, które stłumionymъ głosemъ i prawie ze łzami wymawiał, zaczęło się badanie przezъ Prezesa Sądu. Aby unikać powtarzania wiadomychъ już szczegółówъ, przytoczymy zъ odpowiedzi P. Pellapra te tylko, które rzucają nowe światło na nierozjaśnione dotąd punkta processu.

Na zapytanie Prezesa, kto go piérwszy nakłonił do zajęcia się interessemъ spółki Parmentier, i do uczynienia tego co uczynił, P. Pellapra odpowiedział. „Pomimo staranъ Jen. Cubiéres, otrzymanie koncessyi, o którą najwięcej spółce chodziło, zwlekało się od czasu do czasu. Jenerałъ zobowiązałъ mię zatem, abymъ się wdałъ o to do Ministra, P. Teste, którego widywałemъ dość często. Jakożъ mówiłemъ zъ nimъ o témъ razy kilka, ale mi odpowiedział, iż byłъ przywalony natłokiemъ interessów, i że każdy interestъ musi iść swoją koleją. Nakoniecъ jednego razu rzekł: „to jest wielki interest, to jest bardzo piękny interest!“ — Słowa te przywiodły mi na myślъ oświadczenie Jen. Cubiéres, iż jeśli by było potrzeba poświęcić kilka akcyi, onby to chętnie uczynił. Wyznaję że zbłądziłem, zbłądziłem bardzo, chociażъ nie czułemъ naówczas całej ważności tego błędου, mówiącъ do P. Ministra: „Jeśli to jest takъ dobry interest, dla czegożъ byś Pan sam nie wziął w nimъ udziału? — „Tak, to dobrze! (à la bonne heure), ale ja nie mamъ pieniędzy. — Bydź może, iż nie będą ichъ żadać, odpowiedziałem, i na témъ się skończyła rozmowa. — Interestъ jednakże nie postępowałъ wcale. Po niejakiimъ dopiéro czasie, Minister mówiącъ znów o nim, rzekł: „Rozmyśliwszy się dobrze, nie mogę brać akcyi w przedsięwzięciu tego rodzaju. — Jakież więc inny udział mógłbyś Pan mieć, odpowiedziałem. — Heż jest tychъ akcyi, które chciałoby abymъ wziął, rzekł P. Teste — Sądzę, odpowiedziałem, iż jest ichъ 25 do rozporządzenia. — A cóż te 25 są warte? — Nie wiem dobrze ichъ ceny, ale słyszałem, że ci Panowie obliczają ichъ wartość na 100,000 fr. — No, to dobrze! (à la bonne heure), odpowiedział P. Teste, i już odtąd, aż do oddania przezemnie téj summy, mowy o témъ między nami nie było.“

мой отвѣтъ, что ихъ найдется до 25. — Чего же стоить эти 25 акцій? — Я положительно не знаю ихъ цѣны, но слышалъ, что эти господа цѣнятъ ихъ во 100,000 фр. — Ну, такъ хорошо! (*à la bonne heure*) отвѣчалъ Г. Тестъ, и уже съ тѣхъ поръ до врученія мною этой суммы, не было между нами объ этомъ и слова. — Относительно же образа доставленія, изъ отвѣта Г. Пеллапра видно, что вся эта сумма вполне уплачена имъ была г-ну Тесту банковыми билетами, которые Г. Тестъ положилъ въ конторку. Черезъ нѣсколько дней послѣ того, сказалъ онъ Г. Пеллапра: „Любезный мой другъ! такъ какъ вы рѣшились быть моимъ банкиромъ, то отдайте въ банкъ эту сумму, которая безъ всякой пользы лежитъ въ ящикѣ.“ Г. Пеллапра, который того же дня купилъ, при посредствѣ Г. Губи, извѣстные уже векселя за 121,000 фр., и имѣлъ ихъ при себѣ, предложилъ ихъ Г. Тесту, который, отложивъ въ сторону для ближайшихъ расходовъ 6,000 фр., на 94,000 фр. купилъ векселей у Г. Пеллапра, которые потомъ, при его же посредствѣ, замѣнилъ казенными кредитными билетами.

По окончаніи допроса Г. Пеллапра, произнесъ рѣчь генерал-прокуроръ, въ коей старался преимущественно доказать числами представленной суду переписки, что не генералъ Кюбьеръ, но самъ Г. Пеллапра возмимѣлъ первое намѣреніе о подкупѣ, и что за свое низкое посредничество между обществомъ и министромъ, требовалъ лично для себя вознагражденія. Этотъ послѣдній упрекъ, который самъ Г. Пеллапра въ его отвѣтахъ былъ рѣшительно опровергаемъ, заставилъ генерал-прокурора просить, чтобы судъ составилъ объ немъ строгій приговоръ, какъ о чловѣкѣ, который, недовольствуясь своими милліонами, и будучи побуждаемъ только корыстолюбіемъ, во всемъ этомъ дѣлѣ игралъ роль некусителя, и извлекая выгоды даже изъ слабости своихъ друзей, одного изъ нихъ (Г. Теста) довелъ до совершения преступленія, котораго бы онъ безъ него, быть можетъ, никогда не сдѣлалъ. Противъ этихъ двухъ главныхъ пунктовъ обвиненія, направлена была преимущественно продолжительная защита адвоката г-на Пеллапра, Г. Ше-де-Анжъ, по окончаніи которой, публичное засѣданіе суда было закрыто. Свидѣтели оставили залу, а оставшіеся перы занялись составленіемъ приговора. Черезъ два часа, присяжный снова пригласилъ публику, а президентъ суда, накрывъ голову, прочелъ приговоръ, приеуждающій Г. Пеллапра къ лишенію гражданства, уплатѣ пени въ 10,000 фр., и къ покрытію, вмѣстѣ съ осужденными прежде, всѣхъ судебныхъ издержекъ. Письмоводитель суда, Г. Коши, оправился въ заключеніе Г. Пеллапра, для объявленія ему сего приговора. Г. Пеллапра, представивъ назначенную сумму, того же вечера выпущенъ былъ изъ тюрьмы, а сегодня такую же сумму, т. е. 10,000 фр., препроводилъ къ Г. начальнику полиціи, съ просьбою, чтобы онъ употребилъ ее, для выкупа изъ тюрьмы бѣдныхъ должниковъ, принадлежащихъ къ классу ремесленниковъ.

— Новая брошюра подъ названіемъ „*Современный Соблазнъ*“ произвела большое впечатлѣніе, тѣмъ болѣе, что, какъ увѣрять *Commerce*, при первомъ появленіи оной, графъ Дюшатель послалъ къ издателю приказаніе объ уничтоженіи всѣхъ экземпляровъ, но приказъ сей остался безъ удовлетворенія. Утверждаютъ также, что оппозиція намѣрена предложить министрамъ нѣкоторые вопросы относительно откупа алжирскихъ копей.

— Въ одномъ засѣданіи медицинской Академіи недавно узнали, что уже въ нѣкоторыхъ мѣстахъ между войсками обнаружилась болѣзнь въ слѣдствіе недостаточной и дурной пищи. Военный врачъ Сентеттенъ объявляетъ въ одномъ своемъ донесеніи, что цынготная болѣзнь, которою страдаютъ солдаты въ Живе, происходитъ отъ испорченной пищи. Это подало поводъ къ предположеніямъ, что и по этой части управленія, допускаются злоупотребленія.

— Французская центральная желѣзная дорога, изъ Парижа чрезъ Орлеанъ въ Виерсонъ и Буржъ, вчера была открыта до Буржа, безъ всякаго однако торжества. Поездъ оставилъ Парижъ въ 1 часу по полудню, въ 12 часовъ прибылъ въ Виерсонъ, а около 2-хъ въ Буржъ.

25 Іюля.

Король принималъ вчера въ частной аудіенціи, въ Нельи, г-на Мюре де Боръ, который, какъ говорятъ, будетъ министромъ публичныхъ работъ, г-нъ Бите министромъ торговли, а г-нъ Лиадьеръ министромъ народнаго просвѣщенія.

Со до способу samego oddania, z odpowiedzi P. Pellapra okazuje się, iż całkowitą tę sumę wypłacił naprzód Panu Teste w biletach bankowych, które P. Teste schował do szuflady. W kilka dni dopiero później, rzekł do P. Pellapra: „Mój kochany przyjacielu! ponieważ raczysz być moim bankierem, bądź tak dobry, umieść gdziekolwiek tę sumę, która leży bezużytecznie w mojej szufladzie.“ P. Pellapra, który właśnie tego dnia kupił był przez P. Goubie wiadome owe wexle na 121,000 fr., i miał je jeszcze przy sobie, zaproponował nabycie ich P. Teste, który odłożywszy na swoje dzienne potrzeby 6,000 fr., za resztę, to jest za 94,000 fr. kupił wexle u P. Pellapra, które potem, za jegoż pośrednictwem, na Bony Skarbu zamienił.

Po skończoném badaniu P. Pellapra, zabrał głos Jeneralny Prokurator, w którym starał się przedewszystkiém udowodnić z dat złożonej sądowi korespondencji, iż nie Jen. Cubières, ale sam P. Pellapra powziął pierwszą myśl przekupstwa, i że za swoje występnne pośrednictwo między spółką i Ministrem, sam dla siebie wynagrodzenia wymagał. Ostatni ten zarzut, który sam P. Pellapra w odpowiedziach swoich, stanowczo od siebie odpiekał, dał mianowicie pochop Jeneralnemu Prokuratorowi, do upraszania Sądu o wydanie nań surowego wyroku, jako na człowieka, który nie syty milionowych swych bogactw i wiedziony tylko checiwością, grał w całej tój sprawie rolę kusiciela, i spekulując nawet na słabości swoich przyjaciół, przywiódł jednego z nich (P. Teste) do popełnienia występku, którego by ten inaczej nigdy może nie był popełnił. Przeciwno dwóm tym głównym punktom oskarżenia, wymierzona też była głównie długa obrona adwokata P. Pellapra, P. *Chaix-d Est-Ange*, po skończeniu której, posiedzenie publiczne Sądu zawieszono zostało: świadkowie ustąpili z sali, a pozostali Parowie zajęli się ułożeniem wyroku. Po dwóch godzinach i 20 minutach, wozy przywołał znowu publiczność, a Prezes Sądu, nakrywszy głowę, odczytał wyrok, skazujący P. Pellapra, na utratę praw obywatelskich, na zapłacenie 10,000 fr. kary pieniężnej, i na zwrócenie, wspólnie z osądzonymi poprzednio, wszystkich kosztów processu. Pisarz Sądu, P. Cauchy, udał się natychmiast do więzienia P. Pellapra, dla obwieszczenia mu tego wyroku. P. Pellapra, po złożeniu przepisanej summy, tegoż wieczorą z więzienia uwolniony został, a dziś takżę sumę, 10,000 fr., przesłał na ręce Prefekta policji, z prośbą, aby użytą została na wykupienie z więzienia ubogich dłużników, z klasy rzemieślniczej.

— Nowa broszura pod tyt.: *Zgorszenia tegoczesne*, czyni wielkie wrażenie, tém bardziej, że, jak mówi *Commerce*, za pierwszém jej ukazaniem się, Hrabia Duchatel posłał do wydawców rozkaz zniszczenia wszystkich egzemplarzy, pod zagrożeniem sądowej odpowiedzialności, ale rozkaz ten nie miał żadnego skutku. Zapewniają także, że oppozycja ma zamiar interpellować Ministrów względem koncessyi na kopalnie w Algjerii.

— Na jednem posiedzeniu Akademii Lekarskiej dowiedzioném niedawno zostało, że już w kilku miejscach pomiędzy wojskiem wybuchły choroby, w skutku niedostatecznych i złych pokarmów. Wojskowy lekarz Senteuten, oświadcza w jednym raporcie, że skorbut, na który chorują żołnierze w G-vet, pochodzi od zepsutych pokarmów. Ztąd rozszerzyło się mniemanie, że i w tój gałęzi administracji zachodzą nadużycia.

— Francuzka środkowa kolej żelazna, z Paryża przez Orleans do Vierson i Bourges, w samym środku Francji, otworzoną została wczoraj aż do Bourges, bez żadnych jednak uroczystości. Pociąg opuścił Paryż o godzinie 1 z rana, przybył o godzinie 12 do Vierson, a około 2-jej do Bourges.

Dnia 25 lipca.

Król udzielał wczoraj prywatne posłuchanie w Neuilly, P. Muret de Bort, który, jak mówią, ma być Ministrem budowli publicznych, zaś P. Vitet Ministrem handlu, a P. Liadières Ministrem oświeccenia publicznego.

— Въ министерствѣ внутреннихъ дѣлъ составлена уже программа Пюльскихъ празднествъ. При семъ определено, чтобы по случаю сихъ празднествъ, столичный гарнизонъ былъ усиленъ, и приглашены для содѣйствія полицейскіе агенты изъ департаментовъ.

— Приговоръ суда перовъ по дѣлу г-на Теста и соучастниковъ опубликованъ. Г-нъ Тестъ содержится въ Консьержери; онъ страдаетъ приливомъ крови къ головь, и потому ее обкладываютъ льдомъ.

— Третьяго дня носилась слухи, что г-нъ Кюбьеръ ѣдетъ въ Египетъ; гдѣ Мегмедъ-Али предложилъ ему начальство надъ арміею.

— Третьяго дня, въ полдень, происходило смятеніе на площади предъ домомъ юстиціи. Нѣсколько преступниковъ стояло подлѣ позорнаго столба; народъ надѣялся между ними увидѣть Г. Теста, Кюбьера и Пармантье, но обманувшись въ своихъ ожиданіяхъ, изъявилъ свое негодованіе громкими восклицаніями; городская гвардія возстановила спокойствіе.

А н г л і я .

Лондонъ, 20 Іюля.

Королева въѣзжала вчера, вмѣстѣ съ своимъ супругомъ и принцемъ Вольдемаромъ Прусскимъ, изъ Осборнгоуза, для осмотра прибывшей въ Спитгедъ эскадры адмирала Непира, состоящей изъ пяти линійныхъ кораблей. При повлеченіи Королевской лхты и при возвращеніи, корабли салютовали пушечною пальбою. Королева входила на адмиральскій корабль *St. Vincent* и на другой—трехдечный; на обоихъ подняты были флаги: Англійскій и Прусскій.

— 23-го числа засѣданія парламента непременно будутъ закрыты. Завтра, Королева будетъ присутствовать на обычномъ засѣданіи тайнаго совѣта, въ Букингемскомъ дворцѣ; для утвержденія тронной рѣчи.

— Въ послѣднюю Пятницу 65 биллей на желѣзныя дороги, получили Королевское утвержденіе; капиталъ для устройства сихъ дорогъ состоитъ изъ 13,366,620 фунт. стерл., а длина ихъ простирается до 600 англійскихъ миль. Въ продолженіе настоящаго собранія парламента, вообще утверждено 136 биллей; необходимый для сего капиталъ состоитъ изъ 25,985,900 фунт. стерлинговъ.

— Г. Ниль издалъ циркуляръ къ своимъ избирателямъ въ Тамвортъ, въ коемъ говоритъ о политикѣ, которой онъ придерживался будучи первымъ министромъ, и изображаетъ правила торговой свободы, которую обѣщаетъ поддерживать и впредь. Въ заключеніе изъявляетъ надежду, что избиратели, при выборѣ своего представителя, будутъ руководствоваться лишь видами, клонящимися къ общему благу, а не многолѣтними съ нимъ сношеніями.

— Въ послѣдній четвергъ произошли значительныя б-зорядки въ Дублинѣ. Члены юной Ирландіи были преслѣдуемы и разбиты чернио, при восклицаніяхъ: да здравствуетъ О'Коннелъ и старая Ирландія! Полиція возстановила спокойствіе.

— Въ *Manchester Examiner* сообщаютъ, что на послѣдней недѣлѣ происходило собраніе хартистовъ въ Блексконѣ, на границѣ Йоркскаго и Ланкастерскаго графствъ, въ коемъ участвовало слишкомъ 30,000 чел.

— Графиня Морнингтонъ, бывшая жена племянника герцога Веллингтона, по поводу—что мужъ ея отказалъ ей въ содержаніи, обратилась нынѣ съ публичною просьбою къ соотечественности народнои, о доставленіи ей вспомошествованія посредствомъ добровольныхъ приношеній.

22 Іюля.

Вчера, во время засѣданія тайнаго совѣта, происходившаго въ присутствіи Королевы, Г. Лабушеръ назначенъ председателемъ коммерческаго совѣта.

— Вчерашнія парламентскія пренія не представляли ничего особенно важнаго. Въ нижнемъ парламентѣ министры достигли важнаго результата: билль относительно основанія епископства въ манчестерѣ, по большинству 93 противъ 13 голосовъ, былъ въ третій разъ прочитанъ и принятъ.

— Въ *Morning-Chronicle* напечатаны извѣстія изъ Гю-Жанейро по 22-е Мая. Императоръ преобразовалъ свое министерство, такъ, что изъ прежнихъ членовъ остался въ немъ только одинъ министръ иностранныхъ дѣлъ; баронъ Де-Кайрио.

— По донесеніямъ изъ Китая отъ 20-го Мая, ожидали въ Гонгъ-Конгѣ нападенія со стороны Китайцевъ; по поводу чего приняты были полиціею и вой-

— В министерствѣ справъ внутреннихъ уложены юнъ został programm uroczystości lipcowych. Postanowiono zarazem, aby z powodu tych uroczystości, załoga stolicy jak zwykle, została powiększoną i ajenci policyjni z departamentów sprowadzeni.

— Wyrok Sądu Parów w sprawie P. Teste i spółników ogłoszony został wczoraj publicznie w Paryżu. P. Teste jest ciągle w Conciergerie; grozi mu uderzenie krwi do głowy, od czego ciągle mu lód przykładają.

— Onegdaj rozeszła się pogłoska, że Jeneral Cubières udaje się do Egiptu, gdzie Mehmed-Ali miał mu ofiarować dowództwo swego wojska.

— Zawczoraj w południe było zamieszanie na placu przed pałacem sprawiedliwości. Kilku więźniów wystawiono publicznie pod pręgierzem; lud spodziewał się ujrzyć pomiędzy nimi PP. Teste, Cubières i Parmentiera, a będąc w oczekiwaniu swoim zawiedziony, objawił swą niechęć w głośnych wykrzykach; gwardya municypalna przywróciła spokojność.

А н г л і я .

Лондонъ, 20 Іюля.

Крѳлова выѣзжала вчорай, в товариствѣ swego małżonka i Хієція Waldemara Prusskiego, z Osbornhouse, dla obejrzenia przybyłej do Spithead eskadry Admirala Napier, złożonej z pięciu okrętów liniowych. Za zbliżeniem się Królewskiego jachtu i w czasie jego odpływania, okręty salutowały wystrzałami z dział. Królowa wstąpiła na okręt Admiralski *St. Vincent* i na drugi 3-pomostowy; na obu powiewały flagi; Angielska i Pruska.

— Zamknięcie posiedzeń parlamentu stanowczo już teraz uchwalone jest na dzień 23 ci b. m. Jutro Królowa przewodniczyć będzie w pałacu Buckingham, na zwykłej radzie tajnej, dla zatwierdzenia mowy tronowej.

— W ostatni Piątek 65 bilów na drogi żelazne otrzymały sankcyą Królewską; kapitał na te drogi wynosi 13,366,620 funt szter., a ich długość 600 mil angielskich. W ciągu terażniejszego zgromadzenia Parlamentu, 136 takichże bilów otrzymało sankcyą; potrzebny na to kapitał wynosi 25,985,900 funt. szter.

— P. Peel wydał okólnik do swych wyborców w Tamworth, w którym rozszerza się nad polityką, jakiej się trzymał będąc pierwszym Ministrem, i roztrząsa zasady wolności handlowej, za którą się i nadal oświadcza. W końcu wynurza nadzieję, że wyborcy, w wyborze swego Reprezentanta, będą się powodować tylko względami na ogólne dobro, nie zaś długoletnimi z nim stosunkami.

— W ostatni Czwartek zdarzył się dość wielki nieporządek w Dublinie. Członkowie Nowej Irlandyi byli napastowani i pobici przez pospólstwo przy okrzykach: „Niech żyje O'Connell i Stara Irlandya!“ Policya musiała się wdać aby przywrócić spokojność.

— *Manchester Examiner* pisze, że w tych czasach odbyło się zgromadzenie Chartystów w Blackstone, na granicy hrabstw Jork i Lancastre, na którym znajdowało się przeszło 30,000 osób.

— Hrabina Mornington, rozwiedziona małżonka synowca Хієція Wellingtona, ponieważ мужъ odmówił jej wszelkiego utrzymania, udała się teraz z publiczną prosbą do litości narodu, o udzielenie wsparcia za pomocą składki.

Дня 22 Іюля.

На вчорайсѣй тайнѣй радѣ, odbytej pod przewodnictwem Królowej, P. Labouchère mianowany został Prezesem rady handlowej.

— Wczorajsze rozprawy Parlamentowe nie przedstawiały wielkiego interessu. W Izbie Niższej osiągnęli Ministrowie ważny dla siebie wypadek, że bil względem ustanowienia nowego biskupstwa w Manchester, większością głosów 93 przeciw 13 poraz trzeci odczytany i przyjęty został.

— *Morning Chronicle* udziela wiadomości z Rio Janeiro, dochodzące do 22 maja. Według tychże, Cesarz zmienił zupełnie swój gabinet, w którym tylko jeden z dawniejszych jego członków, to jest Minister spraw zagranicznych, Baron de Cayrio, pozostał.

— Według wiadomości z Chin, z dnia 20 maja, obawiano się w Hong-Kong napadu Chińczyków, i z tego powodu, tak wojsko, jak i miejscowa policya ciągle czuwały.

сками мѣры предосторожности. Въ Кантонѣ, начальникъ округа Синъ Гингфе, по прозванію Теунгъ, вызывался прибыть съ 2,000 чел., для истребленія Англичанъ, но Кингъ отвергъ это предложеніе. Императоръ одобрилъ распоряженіе Кинга во время взятія Англичанами Кантона, и поручилъ ему наблюдать за сохраненіемъ порядка.

— Въ *Liverpool Mercury* сообщаютъ, что съ 1-го Января по 30-е Іюня сего года, на 430 корабляхъ, отпавшихъ изъ Ливерпуля, вывезли слишкомъ 100,000 выходцевъ въ разные пункты Америки.

Г Е Р М А Н І Я .

Королевство Виртембергское.

Наслѣднѣй принцъ и супруга его, Ея Императорское Высочество Великая Княгиня Ольга Николаевна возвратились, 19 числа, вечеромъ изъ Киссинге на въ Штутгардъ, откуда намѣрены отправиться на нѣсколько недѣль въ Фридрихсгафенъ.

— Со всѣхъ сторонъ края получаютъ извѣстія объ урожаяхъ. Жатва уже началась; первыя копны при везены были съ музыкою и пѣснями.

Веймаръ, 30 Іюня.

Бывшій домъ Шиллера, пришедшій уже въ ветхость, былъ купленъ сегодня съ аукціона здѣшнимъ городовымъ совѣтомъ, за 5,025 талеровъ, съ тою единственно цѣлію, чтобы поддержать этотъ памятникъ великаго поэта. — Въ Іенѣ, въ саду, называющемся Шиллеровымъ, на мѣстѣ, гдѣ прежде стоялъ домикъ, въ которомъ онъ жилъ, поставленъ недавно гранитный памятникъ съ надписью: „Здѣсь Шиллеръ написалъ *Валленштейна*, въ 1798 году. Шиллеръ дѣйствительно кончилъ только на этомъ мѣстѣ знаменитую свою трилогію, которая начата имъ была за 9 лѣтъ до того.“

И т а л і я .

Римъ, 2 Іюля.

Противныя другъ другу и противоположныя правительству партіи распускаютъ самыя злонамѣренныя, возмутительныя слухи, еще болѣе затрудняющіе положеніе вещей. Такъ утверждаютъ, наприм., что высокій духъ Пія IX-го начинаетъ уже сомнѣваться въ возможности его преобразованій, и что Святѣйшій Отецъ думаетъ отказаться отъ Папскаго престола и удалиться въ монастырь, для чего онъ призвалъ къ себѣ на совѣтъ изъ Сингаліи брата своего, графа Мастая. Либералы или прогрессисты имѣли на дняхъ генеральное собраніе, чтобы совѣщаться о просьбѣ, которой они надѣются доставить здѣсь и въ областяхъ болѣе 30,000 подписей. Въ ней они хотѣли представить Папѣ, какъ далеко онъ можетъ идти въ своихъ реформахъ, не вредя своему первосвященническому званію. Подобное печатное объявленіе, прибитое сегодня въ *Caffee nuovo*, брошено было на дlahъ въ карету Папы, когда онъ ѣхалъ въ церковь св. Игнатія. Вообще, замѣчаютъ большое негодованіе на иезуитовъ. Такому же нерасположенію подверглась теперь и реформа въ пользу Евреевъ, по которой имъ должно быть позволено жить не только въ своемъ предмѣстьи (*Ghetto*), но и въ прилежащихъ улицахъ, и во всемъ городѣ открывать свои лавки. Купцы болятъ соперничества Евреевъ, а потому теперь собираются подписи для просьбы объ отмѣненіи этой мѣры. Слышно, что будто бы умерщвлены два Еврея. Однако несмотря на все это, и на признаки неудовольствія прогрессистовъ, всѣ благоразумные и благомыслящіе граждане Рима и всей страны, одобряютъ вообще предусмотрительное поведеніе Папы относительно реформъ, и весьма довольны извѣстнымъ циркуляромъ статсъ-секретаря, положившимъ конецъ безпрестаннымъ публичнымъ торжествамъ.

— Изъ провинцій продолжаютъ сообщать объ убійствахъ, внушаемыхъ мстостью; причѣмъ полиціи очень рѣдко удается схватить виновнаго. Въ Фабріанѣ былъ умерщвленъ, на сихъ дняхъ, губернаторъ этого города, Г. Росси. Въ слѣдствіе кровавыхъ происшествій въ Фермѣ, тамошній делегатъ былъ призванъ сюда для объясненій.

— 28 Іюня была совершена, въ церкви *S. Andrea della Valle*, при чрезвычайномъ стеченіи народа, великая панихида за упокой души О'Коннелла. Великолѣпный катафалкъ, въ серединѣ коего находилось сердце

В Кантонѣ, Prefekt округа Sin-Hingfe, zwany Yeung, miał zamiar przybyć z 2,000 ludzi dla wytopienia Anglików, ale King odrzucił jego ofertę. Cesarz edyktem swoim pochwalił postępowanie Kinga, podczas zaboru Kantonu przez Anglików, i polecił mu utrzymanie porządku i karności.

— *Liverpool Mercury* wykazuje, że od 1 stycznia do 30 czerwca r. b. 431 okrętów, które odplynęły z Liverpoolu, wywoziły przeszło 100,000 wędrowców do różnych punktów Ameryki.

Н І Е М С К І .

Z Królestwa Wirtembergskiego.

J.J. KK. WW. Xiążę następcą tronu z małżonką swą J. C. W. WIELKĄ XIĘŻNĄ OLGĄ NIKOŁAJEWNĄ, powrócili d. 19 wieczorem z Kissingen do Sztutgardu i mają zamiar wyjechać na kilka tygodni do Fridrichshafen.

— Ze wszystkich części kraju nadechodzą pożądane wiadomości o urodzajach. Żniwa już się rozpoczęły, pierwsze wozy sprowadzono z muzyką i śpiewem.

Wejmar, 30 czerwca.

Dawny dom Szyllera, grozący już upadkiem, kupiony został dzisiaj z licytacji publicznej, przez tutejszą Radę Miejską, za 5,025 talarów, i to jedynie w tym celu, aby zachować nietykalną dla miasta, tę pamiątkę wielkiego Poety. W Jenie, w ogrodzie, noszącym nazwę „Ogród Szyllera“, na miejscu gdzie stał kiedyś domek zamieszkiwany przez niego, wystawiono niedawno granitowy pomnik z napisem: „tu Szyller napisał *Wallensteina*, w r. 1798.“ W rzeczy samej Szyller ukończył tylko w tym miejscu sławną swoją trilogią, którą wprzód przed 9 laty rozpoczął.

W ł o s k i .

Rzym, 2 lipca.

Sprzeczne z sobą i przeciwne rządowi stronnictwa, rozszerzają złośliwe i podburzające pogłoski, przez co się położenie rzeczy utrudnia i wikła coraz bardziej. I tak, są ludzie, którzy się nie wstydzą utrzymywać, że wysoki duch Piusa IX zaczyna już sam wątpić o możliwości dokonania zamierzonych reform, a nawet, że Ojciec św. zamysła złożyć tyarę i udać się do klasztoru na życie zakonne, i że z tego jakoby powodu przyzwał do siebie z Sinagalii na radę brata twego, Hr. Mastai. Z drugiej strony, liberaliści, czyli tak zwani progressiści, zwołali w tych dniach zgromadzenie ogólne, aby się naradzić względem petycji, do której tak tu w Rzymie, jak i na prowincjach, spodziewają się zebrać więcej niż 30,000 podpisów. W petycji tej chcą wskazywać Papieżowi, jak daleko może iść drogą reform, bez ułżwienia obowiązkom Apostolskiej swojej godności. Podobne drukowane oświadczenie, które dziś przyklejono na ścianie w *Caffee nuovo*, wrzucone zostało przed kilku dniami do powozu Ojca św., gdy jechał do Kościoła św. Ignacego. W ogólności daje się postrzegać wielkie rozjątrzenie przeciw Jezuitom. Także i reforma Żydów, którą przedtęm uważano powszechnie za potrzebną i pożądaną, teraz, kiedy im pozwolono osiedlać się po za obrębem dzielnicy Ghetto i w całym mieście zakładać swoje sklepy, przestała być popularną. Kupcy zwłaszcza boją się współzawodnictwa Żydów, i z tego powodu zbierają podpisy do petycji, o cofnięcie rzezonego środka. Słychać, że dwóch Żydów zostało zamordowanych. Mimo atoli tych oznak nieukontentowania progressistów, wszyscy rozsądni i dobrze myślący obywatele Rzymu i całego kraju, pochwalają w ogólności ostrożne i powolne postępowanie Papieża, we względzie reform, i bardzo są radzi z wiadomego okólnika Sekretarza Stanu, który położył koniec nieustannym uroczystościom publicznym.

— Z prowincyi nie przestają dochodzić wieści o zabójstwach, popełnianych przez zemstę, przyczem rządko bardzo udaje się policyi pojmać winowajcę. W Fabrianie, w tych dniach, zamordowany został tameczny Gubernator, P. Rossi. W skutek krwawych zaburzeń w Fermo, tameczny Delegat, powołany został do Rzymu dla wytłumaczenia się.

— Dnia 28 z. m. odbyło się w Kościele *S. Andrea della Valle*, przy nadzwyczajnym natłoku publiczności, wielkie solenne nabożeństwo żałobne za duszę O'Connella. Wspaniały katafalk, w którym we środku znajdowało się serce

це покойнаго, а также вся церковь, были украшены соответственными знаками и надписями на латинскомъ языкѣ. Знаменитѣйшими Римскими музыкантами исполнено было *Requiem*; а знаменитый проповѣдникъ, отецъ *Вентура*, произнесъ надгробное слово, продолжавшееся слишкомъ два часа.

ПОРТУГАЛІЯ.
Лиссабонъ, 12 Іюля.

Извѣстіе о сдачѣ Оporto произвело здѣсь большую радость; амнистія приведена въ исполненіе; графы Дасъ-Антасъ и Мелло, Виконтъ Бандейра и всѣ заключенные въ Сентъ-Убесъ и Оporto, 9-го числа получили свободу, а крѣпость С. Хуліао Англичане отдали обратно португальскимъ войскамъ. Начальники беспорядковъ находятся теперь въ Лиссабонѣ, гдѣ господствуетъ совершенное спокойствіе. Полковникъ Вильдъ возвратился изъ Оporto въ Лиссабонъ, 7 с. м. Во всемъ краѣ возстановленъ порядокъ, только гверильясы въ нѣкоторыхъ мѣстахъ безпокоятъ жителей. Правительство приостановило на время нѣкоторыя права, предоставленныя уставомъ; но мѣра сія всеми охуждается. Генераль Конча выступилъ съ кавалеріею въ Испанію. Коста-Кабраль намѣренъ быть возвратиться въ Лиссабонъ. Герцога Терсейру встречали съ большимъ восторгомъ.

— *Diario* распространяетъ слухъ о происшедшихъ будто бы смятеніяхъ въ отдаленныхъ округахъ.

— Сборъ хлѣба весьма обилѣетъ; цѣны на пшеницу упали 50 проц.

— Въ Оporto 9 числа говорили, что постановленія о назначеніи новыхъ министровъ, уже подписаны: герцогъ Пальмелла, будетъ президентомъ совѣта; Родриго-де-Фузека Магалесъ, министромъ внутреннихъ дѣлъ; Хозе Жоржъ Лауреиро, военнымъ министромъ; Хероесъ Датонгвіа, морскимъ министромъ; Антонию Хозе д'Авилла, министромъ финансовъ; графъ Лаврадио министромъ иностранныхъ дѣлъ. Всѣ они хартисты и пользуются народнымъ расположеніемъ.

ГРЕЦІЯ.
Афины, 30 Іюня.

Правительство отправило въ Акарнанію бригъ и канонерскую лодку, чтобъ осадить Гриваса со стороны моря и высадить на берегъ пушки для обстрѣливанія съ суши, ибо пункты, гдѣ Гривасъ окопался и гдѣ осаждаютъ его полковники Сотиріонъ и Іоаннъ Стратосы, майоры Оракасъ и Вейко и начальникъ жандармовъ Делигиріо, такъ крѣпки, что приступъ стоилъ бы бесполезнаго пролитія крови. Какъ отправленныя туда суда не могли идти по слишкомъ мелкимъ для нихъ греческимъ водамъ, то, по убѣжденію правительства, на одномъ изъ совѣщаній дипломатическаго корпуса рѣшено, что этимъ судамъ ничто не препятствуетъ бросить якорь на водахъ английскихъ. Осаждающіе заняли мѣсто, гдѣ Гривасъ получалъ съѣстные припасы и воду съ острова, и Сотиріонъ Стратосъ, въ одномъ письмѣ, увѣряетъ, что они скоро пошлютъ Гриваса на островъ св. Мавры вѣтъ померанцы. Письмо было писано до прибытія судовъ, и Гривасъ будетъ счастливъ, если до-тѣхъ-поръ ему удастся спастись бѣгствомъ. Здѣсь, въ Афинахъ, генераль Гризиотти взяли подъ стражу и, за безчеловѣчное обращеніе съ многими лицами, отправленъ въ халкисскую тюрьму. И такъ странная участь постигла генераловъ Гризиотти и Гриваса, у которыхъ, въ началѣ нынѣшняго года, были такіе блестящіе планы. Въ своей надменности, эти люди позволили себѣ разныя неосторожныя поступки, пренебрегли милостію Короля, лишились своихъ мѣстъ и теперь стоятъ на краю пропасти.

PORTUGALIA.
Lizbona, 12 lipca.

Подляніе się miasta Oporto sprawiło tu największą radość; amnestya weszła zupełnie w wykonanie; Hrabowie Das Antas i Mello, Wice-Hrabia Sa da Bandeira, i wszyscy więzieni w St. Ubes i Oporto, zostali w d. 9 wy. puszczeni na wolność, a warownię St. Juliao oddali Anglicy na powrót wojsku portugalskiemu. Wszyscy naczelnicy powstania znajdują się teraz w Lizbonie, gdzie najzupełniejsza panuje spokojność. Półkownik Wylde wrócił z Oporto do Lizbony 7 b. m. Kraj cały wraca do porządku, tylko Gerylasy niepokoją niektóre okolice. Rząd, zawiesił chwilowo swobody, wynikające z ustawy; krok ten powszechnie jest naganiany. Jenerał Concha odesłał swoją jazdę do Hiszpanii. Costa Cabral miał zamiar wrócić do Lizbony. Xiążę Terceira przyjmowany był tu z największym zapalem.

— *Diario* rozgłasza wieści o niespokojnych poruszeniach w odległych okręgach.

— Zniwa obiecują być bardzo płonnemi. Ceny pszenicy spadły o 50 procentów.

— W Oporto mówiono d. 9 lipca, że dekreta mianujące następujących nowych Ministrów już są podpisane: Xiążę Palmella, Prezesem Rady; Rodrigo de Fonseca Magathaes, Ministrem spraw wewnętrznych; Jose Jorge Laureiro, Ministrem wojny; Jeroes d'Atougoja, Ministrem Marynarki; Antonio Jose d'Avilla, Ministrem Skarbu; Hr. Lavradio Ministrem spraw zagranicznych. Wszyscy ci mężowie są kartystami i mają za sobą opinię narodu.

ГРЕЦІЯ.
Афины, 30 czerwca.

Rząd wysłał do Akarnanii bryg i łódkę kanonierską dla oblężenia Grivasa ze strony morza, tudzież wyładowania na brzeg dział, celem uderzenia nań ze strony lądu; gdyż punkta gdzie się obwarował, i gdzie go oblegają Półkownicy Sotyrion i Jan Stratosowie, Majorowie Orakas i Wejkos, tudzież naczelnik żandarmów Deligirios, tak są warowne, że szturm, prócz niepożytecznego krwi rozlewu, do niczegoby nie doprowadził. Że zaś wysłane tam statki nie mogłyby może dojść do celu, z powodu zbyt mialkich dla nich wód greckich, tedy, za wdaniem się rządu, na jedne z narad Ciała Dyplomatycznego postanowiono, iż nic nie stoi na przeszkodzie, aby w razie potrzeby mogły zarzucić kotwicę na wodach angielskich. Oblegający zajęli stanowisko, którego Grivas dostawał żywność i wodę z wyspy, i Sotyrion Stratos w jednym liście zapewnia, że niebawem poszła Grivasa na wyspę Santa-Maura, jeść tam pomarańcze. List był pisany przed przybyciem okrętów, i Grivas będzie bardzo szczęśliwym, jeśli do tego czasu ucieczką ocalić się potrafi. Tu, w Atenach, Jenerał Griziotti wzięty został do aresztu, za nieludzkie postępowanie z wielu osobami, i odesłany do więzienia w Chalcis. I tak, dziwny los dotknął Jenerałów Griziotti i Grivasa, którzy na początku obecnego roku, tak świetne roili plany. Nadęci pychą, ludzie ci dopuścili się wielu niebaczących postępów, pogardzili łaską królewską, utracili swoje miejsca, i teraz stoją nad brzegiem przepaści.